

มาตรการคุ้มครองพยานและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยาน ในประเทศต่างๆ

3.1 การคุ้มครองพยานในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีโครงการการให้ความคุ้มครองพยานบุคคล (Witness Security Program) ภายใต้บทบัญญัติที่เกี่ยวกับคุ้มครองพยานตาม United States Code USC Title 18, Part II, Chapter 224 โดยบทบัญญัติดังกล่าวได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (Attorney-General) ในการพิจารณาให้ความคุ้มครองแก่พยานหรือสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับพยานที่อาจได้รับอันตรายจากการที่พยานได้มาเบิกความเป็นพยาน ภายใต้เงื่อนไขการเข้าสู่โครงการการคุ้มครองพยาน (Pre – admittance) ซึ่งในการพิจารณาว่าควรจะให้การคุ้มครองแก่บุคคลใดหรือไม่ กฎหมายบัญญัติให้คำนึงถึงประวัติอาชญากรรมของบุคคลนั้น ทางเลือกที่จะให้ความคุ้มครอง ความเป็นไปได้ที่จะได้มาซึ่งคำเบิกความของพยานที่คล้ายคลึงจากแหล่งอื่นๆ ความสำคัญของคำเบิกความ สภาพทางจิตใจของพยาน ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นว่าเหมาะสม การเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายได้กำหนดประเภทของความผิดที่นำไปสู่การคุ้มครองไว้ในมาตรา 3521 (a), (i) คือ ต้องเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์การอาชญากรรมหรือความผิดร้ายแรงอื่นๆ

3.1.1 มาตรการคุ้มครองพยาน

มาตรการคุ้มครองพยานของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายได้ให้อำนาจและหน้าที่แก่พนักงานอัยการของรัฐ ที่จะต้องจัดให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยทางกายภาพของพยานและบุคคลในครอบครัวที่อาจถูกทำร้ายหรือฆ่า (Physical Protection) และยังให้อำนาจที่จะดำเนินการต่างๆ ดังต่อไปนี้

¹ ธีระพงษ์ บุญโยภาส และคณะ, “เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการระบบงานคุ้มครองพยานของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ” ณ โรงแรม โนโวเทล กรุงเทพฯ, 24 กุมภาพันธ์ 2547

1. จัดให้มีการออกเอกสารที่เป็นเครื่องยืนยันตัวบุคคล เช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรอื่นๆ ใบอนุญาตขับขี่รถยนต์ ทะเบียนบ้าน หนังสือเดินทาง รวมถึงไปถึงหลักฐานทุกชนิดที่จะทำให้พยานและครอบครัวกลายเป็นบุคคลใหม่ที่ไม่มีความรู้จำและสงสัยว่าเดิมเป็นใคร และไม่สามารถตรวจสอบได้จากหลักฐานเดิม
2. จัดหาที่อยู่ให้เป็นการชั่วคราว (Temporary Housing) เพื่อคุ้มครองพยานและบุคคลในครอบครัว
3. จัดให้มีการขนย้ายเครื่องเรือนและเครื่องใช้ของพยานและครอบครัวจากที่อยู่เดิมไปยังที่อยู่ใหม่
4. จัดเงินอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของพยานและครอบครัวตามความจำเป็น
5. ให้ความช่วยเหลือพยานให้ได้มีงานทำเพื่อหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวในสถานที่อยู่ใหม่
6. จัดให้มีการช่วยเหลืออื่นๆ ที่จำเป็น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้พยานและครอบครัวสามารถที่จะหาเลี้ยงชีพตนเองได้
7. ห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ล่วงรู้ถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงตัวพยานเป็นบุคคลใหม่เปิดเผยถึงตัวตนเดิม หรือชื่อเดิมของพยานและครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายได้ยกเว้นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีสิทธิเปิดเผยถึงชื่อและตัวตนเดิมของพยานได้ ถ้าต่อมาในภายหลังพยานนั้นถูกสอบสวนหรือถูกจับด้วยข้อหาว่าได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง

นอกจากมาตรการคุ้มครองพยานดังกล่าวแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกา ยังได้กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นการข่มขู่ การคุกคาม การรบกวน การทำร้ายร่างกาย รวมถึงการแก้แค้นกับพยานบุคคลภายหลังจากการให้การในชั้นพิจารณาคดีของศาล มาตรการทางอาญาในลักษณะการให้ความคุ้มครองพยานบุคคล ในส่วนของความปลอดภัยและสวัสดิภาพ ซึ่งจัดเป็นความผิดเกี่ยวกับการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) เช่น กรณีการข่มขู่ การคุกคาม การก่อกวน รวมทั้งการกำหนดความผิดแก่ผู้ใดทำร้ายหรือทำให้บุคคลผู้มาเป็นพยานเสียชีวิตอันเนื่องมาจากสาเหตุการเป็นพยานให้รัฐ

สำหรับบทบัญญัติความรับผิดชอบต่อการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงพยาน (18 U.S.C. Section 1512) แบ่งออกเป็น

(1) ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้อื่น โดยมีจุดประสงค์เพื่อขัดขวางมิให้เข้าร่วมหรือให้การเป็นพยานในการสืบสวน ใต้วินิจฉัยฟ้อง หรือพิจารณาคดี ขัดขวางการทำรายงาน เอกสารหรือวัตถุอื่นใดในการสืบสวน สอบสวน ใต้วินิจฉัยฟ้อง หรือพิจารณาคดี ขัดขวางการติดต่อของผู้ใดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้พิพากษาในเรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือน่าจะเป็นความผิดกฎหมาย หรือการฝ่าฝืนการรองอาญา หรือการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ

(2) ผู้ใดเจตนาทำร้ายร่างกาย ชูเชื้อ ชักจูง หรือทำการหลอกลวงด้วยประการใดต่อผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวทำให้เกิดความล่าช้า หรือขัดขวางการให้การเป็นพยานในการสืบสวน สอบสวน ใต้วินิจฉัยฟ้อง หรือพิจารณาคดี หลอกลวงหรือทำให้ผู้อื่นไม่ให้การเป็นพยานหรือไม่ส่งมอบรายงาน เอกสารหรือวัตถุใดในการสืบสวน สอบสวน ใต้วินิจฉัยฟ้องหรือพิจารณา คดี หลีกเลี่ยงขัดขวางคำสั่งของหมายอาญาที่สั่งให้ผู้นั้นไปให้การเป็นพยานหรือจัดทำรายงาน เอกสารหรือวัตถุอื่นใดในการสืบสวน สอบสวน ใต้วินิจฉัยฟ้อง หรือพิจารณาคดี ปราบกฏตัวในการสืบสวน สอบสวน ใต้วินิจฉัยฟ้อง หรือพิจารณาคดีตามหมายอาญาที่ได้รับ

(3) ผู้ใดเจตนาก่อความเดือดร้อนรำคาญด้วยประการใดๆ เป็นเหตุให้กีดกัน ทำให้ล่าช้า ขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลอื่นมิให้เข้าร่วมหรือให้การเป็นพยานในกระบวนการยุติธรรม ให้การเป็นพยานต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้พิพากษา กรณีข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายของรัฐบาลกลางหรือการกระทำฝ่าฝืนระเบียบการรองอาญา การปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษหรือกระบวนการใดๆ ในระหว่างการพิจารณาของศาล การจับกุม หรือการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายของรัฐบาลกลางดำเนินการฟ้องร้องคดีอาญา การยกเลิกการรองอาญา หรือการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดพ้น โทษ และให้หมายความรวมถึงการช่วยเหลือและการพยายามในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

(4) การบัญญัติความรับผิดชอบต่อการแก้แค้นพยาน โดยผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าผู้อื่น โดยมีเจตนาที่จะแก้แค้นผู้นั้น เนื่องจากการให้รายละเอียดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐของรัฐบาลกลาง หรือเกี่ยวกับการฝ่าฝืนระเบียบการรองอาญา การปล่อยตัวก่อนครบกำหนดพ้น โทษหรือการปล่อยตัวระหว่างพิจารณาของศาล ผู้ใดเจตนา

เข้าร่วมหรือพยายามกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่กายของผู้อื่นหรือทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย หรือขู่เชื้ญว่าจะกระทำดังกล่าว โดยผู้นั้นมีเจตนาที่จะแก้แค้นผู้อื่นเนื่องจากการเข้าร่วมเป็นพยานหรือคู่กรณีในการสืบสวน สอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาคดี หรือให้การเป็นพยาน การจัดทำรายงานเอกสารหรือวัตถุอื่นใดในการสืบสวน สอบสวน ใต้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาคดีหรือการให้รายละเอียดแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายขอรัฐบาลกลางหรือเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎระเบียบการรอลงอาญา การปล่อยตัวก่อนครบกำหนดพันธโทษ การปล่อยตัวระหว่างพิจารณาของศาลหรือการเข้าร่วมเป็นพยานหรือคู่กรณีในการสืบสวน สอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาคดีหรือการให้การเป็นพยาน การจัดทำรายงาน เอกสารหรือวัตถุอื่นใดในการสืบสวน สอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี

3.1.2 รูปแบบการคุ้มครองพยาน

การคุ้มครองพยานตาม โครงการของประเทศสหรัฐอเมริกา มี 2 ระดับ คือ

1. การคุ้มครองในระบบระยะสั้น U.S. Marshal หรือตำรวจศาลของสหรัฐฯ จะจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ การที่จะให้พยานมาช่วยเหลือในการดำเนินคดี เป็นต้น

2. การคุ้มครองในระบบระยะยาว U.S. Marshal จะดูแลพยานและครอบครัวของพยาน เปลี่ยนชื่อ ย้ายที่อยู่ไปเมืองอื่นหรือรัฐอื่นที่จะทำให้เขาปลอดภัย จะทำการจัดหาชื่อ เอกสารระบุตัวใหม่ อาชีพใหม่ เพื่อให้เขาเริ่มชีวิตใหม่ได้ โครงการนี้จะมีความเข้มงวดมาก และมีระบบตายตัว สิ่งสำคัญที่นำมาใช้ในมาตรการคุ้มครองพยานในระยะยาวอยู่ที่ความสมัครใจของพยานที่จะต้องทราบให้แน่ใจก่อน กล่าวคือใครหรือผู้ใดจำเป็นหรือไม่ที่จะได้รับการคุ้มครองพิจารณาถึงบุตร ภริยา ผู้ใกล้ชิดกับพยานที่จะต้องได้รับการพิจารณา เช่น บุตร ภริยาของพยานจะต้องย้ายไปพร้อมด้วยหรือไม่ โดยจะต้องมีการประเมินโดย U.S. Marshal และอัยการร่วมกัน การย้ายฐานที่อยู่ต้องให้แน่ใจว่าพ้นจากการถูกคุกคามจริง เมื่อย้ายที่อยู่ไปแล้วอาจถูกคุกคามได้อีกหรือไม่ อาจมีการใช้เครื่องจับเท็จ แบบทดสอบบุคลิก อุปนิสัยใจคอของพยานก่อนประกอบการพิจารณาด้วย หลังจากนั้นแล้วกระทรวงยุติธรรมจะทำการบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of understanding) กับบุคคล แต่ละบันทึกความเข้าใจจะต้องมีข้อตกลงความรับผิดชอบของบุคคลและข้อตกลงต่างๆ รวมทั้งการกำหนดโทษบุคคลซึ่งนำข้อมูล เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานมาเปิดเผยโดยไม่ได้รับอนุญาตจะมีความผิดทั้งโทษจำคุกและปรับ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าผลกระทบเกี่ยวกับกรณีที่รัฐใช้ระบบการ

คุ้มครองพยาน (Witness Protection Program) ต่อกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ต้องทำให้มั่นใจว่าผู้ที่เข้าร่วมอยู่ในโครงการไม่ทำไปเพื่อการแก้แค้นผู้อื่น เพื่อฆ่า หรือไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่องค์กร U.S. Marshal มีทั้งในระดับมลรัฐและสหพันธรัฐ (รัฐบาลกลาง) ทั้งหมดนี้ถือเป็นฝ่ายบริหารทั้งสิ้น ผู้ที่จะเข้ามาอยู่ในโครงการคุ้มครองพยานก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของฝ่ายบริหาร และมีกฎเกณฑ์ที่ทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะเข้าโครงการ FBI และตำรวจจะทำงานร่วมกับพนักงานอัยการทุกขั้นตอนในการตัดสินใจในกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนตั้งแต่การสืบสวน การฟ้องร้องคดี การเจรจาต่อรอง การประเมินภัยคุกคาม ฯลฯ

โครงการคุ้มครองพยานของสหรัฐฯ จะใช้มาตรการคุ้มครองระยะสั้นมากกว่าระยะยาว เพราะจะคุ้มครองจนกระทั่งศาลเสร็จสิ้นกระบวนการ โดยพิจารณาว่าการคุกคามยังมีอยู่หรือไม่กล่าวคือจะทำจนกระทั่งคดีจบ และในกรณีการคุ้มครองพยานข้ามประเทศสหรัฐฯมีความพร้อมที่จะทำได้ในประเทศที่อาณาเขตอยู่ในความปกครองของตน²

3.1.3 องค์กรที่มีหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองพยานในประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวความคิดที่ว่า พยานบุคคลนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมในการที่จะเป็นเครื่องมือพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ที่ถูกกล่าวหา ดังนั้น เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการกระบวนการยุติธรรม จึงมีแนวความคิดว่า จะต้องมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพยานบุคคลดังกล่าวเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุอันจะมาส่งผลกระทบต่อการใช้ปากคำ การเปิดความของพยานเหล่านั้น (Obstruction of Justice) โดยการคุ้มครองพยานดังกล่าวนี้กำหนดให้มีการคุ้มครองไปตลอดถึงระยะภายหลังจากที่เสร็จสิ้นการพิจารณาคดีแล้วด้วย

ภายใต้โครงการคุ้มครองพยานนั้นมีไว้เพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองพยาน ผู้ที่จะเป็นพยาน ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับพยานหรือผู้ที่

² ดร.สุทธิพล ทวีชัยการ และอารยะ ชีระภัทรานันท์, “การคุ้มครองพยานและการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย”. รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ระยะที่ 2, สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด

จะเป็นพยาน ผู้ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเข้าเบิกความหรือให้การต่อศาล โดยมีรูปแบบที่มีความแตกต่างกันออกไปตามกรณีที่เกิดขึ้น กล่าวคือ

1. การคุ้มครองความปลอดภัยในกรณีทั่วไป

คือการที่รัฐให้พยานหลีกเลี่ยงการพบหน้าจำเลย อันเป็นการลดความกดดันและเพิ่มความรู้สึกปลอดภัยให้แก่พยาน ซึ่งการคุ้มครองในกรณีดังกล่าวได้แก่การให้พยานทำการชี้ตัวผู้ต้องหาผ่านทางกระจก เป็นต้น

2. การคุ้มครองความปลอดภัยในกรณีพิเศษ (Witness Protection Program) คือการที่รัฐย้ายบุคคลที่เป็นพยานไปอยู่ที่ใหม่ เปลี่ยนเป็นคนใหม่ หางานให้ทำ เป็นต้น

การคุ้มครองความปลอดภัยในกรณีพิเศษมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการคุ้มครองพยานบุคคลหลายหน่วยงาน ซึ่งในแต่ละหน่วยงานจะมีลักษณะการทำงานที่มีความเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมนั้น ถือเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจสูงสุดในการควบคุม ดูแลและบริหารงานตามโครงการดังกล่าว โดยที่กระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่ในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูล

เมื่อมีพยานบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าข่ายที่จะต้องทำการพิจารณาว่าควรจะได้ให้การคุ้มครองแก่พยานคนนั้นๆ หรือไม่นั้น กระทรวงยุติธรรมจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้นๆ อาทิ บุคคลดังกล่าวมีอาชีพอะไร มีครอบครัวหรือไม่ มีบุคคลผู้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพยานเป็นใครบ้าง เป็นต้น จากนั้น ก็จะดำเนินการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม (ในกรณีที่ปรากฏว่าพยานคนดังกล่าวมีประวัติในการก่ออาชญากรรมมาก่อน) และเมื่อทำการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาประเมินผล โดยในการประเมินผลดังกล่าว ผู้ประเมินผลจะนำความพร้อมของสภาวะทางจิตใจของพยานมาพิจารณา ร่วมด้วย ว่าบุคคลนั้นๆ มีความเหมาะสมที่จะสามารถเข้าร่วมโครงการคุ้มครองพยานได้หรือไม่

2. อนุมัติรายงานของอัยการ

ภายหลังจากที่กระทรวงยุติธรรมได้จัดทำข้อมูลและประเมินผลเบื้องต้นของพยานบุคคลนั้นๆ แล้ว อัยการจะดำเนินการประเมินผลในส่วนของคดีด้วย ซึ่งพยานบุคคลดังกล่าวจะมีส่วนในการคลี่คลายคดีนั้น จากนั้นจะทำรายงานผู้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมอีกครั้งหนึ่งซึ่งในขั้นตอนดังกล่าวจะต้องมีการพิจารณาถึงความเสี่ยงแห่งอันตรายสาธารณะ ซึ่งรวมถึงความอันตรายแก่ชื่อเสียงอาชญากรรม ซึ่งหากพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเสี่ยงมากกว่าสิ่งที่จะได้รับจากคำเบิกความของพยานบุคคลนั้นก็อาจสั่งให้ยกเลิกการคุ้มครองพยานคนดังกล่าวได้

3. จัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding)

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่าควรจัดให้มีการคุ้มครองพยานจะต้องมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ขึ้นกับพยานบุคคลนั้น โดยในแต่ละบันทึกความเข้าใจจะต้องมีการตกลงความรับผิดชอบบุคคลและข้อตกลงอื่นๆ เช่น ข้อตกลงที่กำหนดให้พยานบุคคลผู้ได้รับความคุ้มครองดังกล่าวจะต้องทำการเบิกความและให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือข้อตกลงที่ว่าตนจะไม่ก่ออาชญากรรมใดๆ อีกทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ตามข้อบังคับหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลจะต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานผู้ให้ความคุ้มครองและจะต้องรายงานกิจกรรมและที่อยู่ปัจจุบันให้แก่เจ้าหน้าที่ทราบตลอดเวลา เป็นต้น

ในการจัดทำบันทึกความเข้าใจดังกล่าว หากพยานผู้ได้รับความคุ้มครองได้กระทำการอันเป็นการละเมิดข้อตกลงอันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ได้กำหนดไว้ในบันทึกฉบับดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม อาจมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ยกเลิกการคุ้มครองบุคคลดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม หากมีการยกเลิกตามเหตุดังกล่าวจะต้องมีการชี้แจงเหตุผลแนบไว้พร้อมคำสั่งยกเลิกด้วย

4. พิจารณาอนุญาตให้มีการคุ้มครองผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพยาน

นอกจากที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะมีอำนาจในการอนุมัติให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดสามารถเข้าโครงการคุ้มครองพยานได้แล้วนั้น ยังมีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขให้

สมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับพยานได้รับความคุ้มครองด้วยได้ ในกรณี
ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลดังกล่าวอาจจะได้รับอันตรายจากการที่พยานบุคคลนั้นๆ ให้ความร่วมมือ
มีกับทางราชการในการเปิดเผยข้อเท็จจริงในคดีบางอย่าง

5. บริหารงานในหน่วยงาน United States Marshall

ในการดำเนินงานตามโครงการคุ้มครองพยานนั้น หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่
มากที่สุดหน่วยงานหนึ่งคือ United States Marshall ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงยุติธรรม
ดังนั้น ในการบริหารงานกฎหมายจึงกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่เป็น
หัวหน้าฝ่ายบริหารร่วมกับกระทรวงการคลัง

พนักงานอัยการ

พนักงานอัยการ คือผู้ที่มีอำนาจในการดำเนินคดีความทั้งหลายในนามของรัฐบาล
นอกจากนี้ยังมีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามและอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน
ดังนั้น ในการจัดให้มีการคุ้มครองพยาน พนักงานอัยการจึงเป็นบุคคลหนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญในการ
ดำเนินการดังกล่าว กล่าวคือ

1. การทำรายงานการประเมินผล

ในกรณีที่บุคคลหนึ่งจะเข้ามาเป็นพยานในคดีนั้น หากพยานดังกล่าวมีความ
เสี่ยงที่จะได้รับอันตรายจากการให้ปากคำ หรือเข้าเบิกความ พนักงานอัยการก็จะต้องทำการ
พิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะได้มาซึ่งคำเบิกความของพยานที่คล้ายคลึงจากแหล่งอื่นๆ ความ
สำคัญของคำเบิกความของพยานผู้นั้น ประกอบกับข้อมูลต่างๆ ได้ถูกจัดทำขึ้น โดยกระทรวง
ยุติธรรม ทั้งในด้านข้อมูลทั่วไป ประวัติอาชญากรรมและผลการตรวจสอบสภาพจิตใจของบุคคล
นั้น ซึ่งเมื่อได้พิจารณาปัจจัยหลายอย่างประกอบกันแล้วพนักงานอัยการมีหน้าที่สรุปความเห็น
ว่าสมควรที่จะให้บุคคลดังกล่าวอยู่ภายใต้โครงการคุ้มครองพยานหรือไม่และส่งไปยังรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงยุติธรรมเพื่อขออนุมัติ

2. การจัดการให้ได้มาซึ่งพยาน

ในการจัดการให้ได้มาซึ่งพยานนั้น หมายความว่าถึง การระมัดระวังเรื่องของ สวัสดิภาพทางร่างกายทั้งในระหว่างการพิจารณาคดีและภายหลังจากการพิจารณาคดี

3. กระทำการตามที่กฎหมายกำหนด

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกาภาค 2 (Part 2 Criminal Procedure) หมวดการคุ้มครองพยาน (Chapter 224- Protection of Witness) ให้อำนาจพนักงาน อัยการเป็นผู้ออกระเบียบปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.1 ในคดีอุกฉกรรจ์ อัยการสูงสุดอาจจะจัดให้มีมาตรการอย่างเป็นทางการ เพื่อ ย้ายที่อยู่ใหม่และจัดให้มีการคุ้มครองพยานที่สำคัญ (Potencial Witness) ได้เมื่ออัยการสูงสุดเห็นว่า ความผิคนั้นเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับพยาน รวมทั้งการคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวของพยานและ บุคคลที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับพยาน ถ้าเห็นว่าครอบครัวของบุคคลนั้นๆ อาจได้รับอันตรายอันเกิดจาก การเข้าร่วมเป็นพยานในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

3.2 อัยการสูงสุด จะให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ตาม ความเหมาะสม

3.3 อัยการสูงสุดสามารถกระทำการใดๆ ได้ตามความจำเป็นเพื่อให้ความ คุ้มครองพยานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพยานให้รอดพ้นจากภัยอันตรายต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สุขภาพอนามัยตลอดจนการปรับตัวเข้ากับสภาพของสังคมนั้นๆ

3.4 อัยการสูงสุด มีหน้าที่ออกระเบียบในเรื่องต่างๆ ดังนี้

3.4.1 การดำเนินการเพื่อเปลี่ยนชื่อ สถานภาพ (Identity) ของบุคคลที่ เข้ามาในโครงการ

3.4.2 จัดหาที่พักให้ใหม่

3.4.3 ขนย้ายครอบครัวและทรัพย์สินเครื่องใช้ไปยังที่ใหม่

3.4.4 จัดหางานให้ทำ (Obtaining Employment)

3.4.5 บริการอื่นตามความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือบุคคลนั้นให้สามารถพึ่งตนเองได้

3.4.6 พิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับการเปิดเผยชื่อ สถานภาพ และหลักแหล่งของบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองหรือเรื่องใดๆ เกี่ยวกับบุคคลนั้น โดยคำนึงถึงผลได้ผลเสีย รวมทั้งภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นภายหลังด้วย

4. ทดแทนความเสียหาย

เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกา กำหนดให้มีกองทุนเงินทดแทนสำหรับผู้เคราะห์ร้าย (Victim Compensation Fund) ซึ่งกำหนดให้พนักงานอัยการมีหน้าที่

4.1 จ่ายเงินทดแทน ในกรณีที่พยานผู้ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามโครงการถูกทำร้ายหรือตายหรือบาดเจ็บขั้นรุนแรง (Serious Injury)

4.2 ทำรายงานการใช้จ่ายตามโครงการต่อสภาองเกรสของสหรัฐอเมริกาภายในกำหนด 4 เดือน หลังจากสิ้นปีงบประมาณ

4.3 กำหนดระเบียบการใช้จ่ายเงินทดแทน โดยจะจ่ายได้ไม่เกิน 50,000 เหรียญสหรัฐต่อราย

United States Marshall

เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักคือ ตามจับกุมผู้กระทำความผิด เช่น ผู้หลบหนีการประกันตัว รักษาความปลอดภัยในบริเวณศาล เป็นต้น โดยในโครงการคุ้มครองพยานนั้น United States Marshall นั้นจะมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายร่วมกับอัยการ โดยมีการแบ่งความรับผิดชอบออกเป็นหน่วยงานย่อย 3 ระดับ ได้แก่ สำนักงานใหญ่ (Marshall Service Headquarters), สำนักงานภาค/สำนักงานเขต (Regional Offices) ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 12 แห่งและแบ่งแยกเป็นสาขาย่อยอีก 95 แห่งและหน่วยงานกลาง (Metro Units)

โดยที่หน่วยงานทั้งสามระดับดังกล่าวจะมีเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบให้การคุ้มครองพยานโดยเจ้าหน้าที่เหล่านั้นได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ

และอำนวยความสะดวกแก่พยานและยังทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำแก่เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น (Local Marshal) ในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานอีกด้วย

ซึ่งการทำงานของหน่วยงาน United States Marshal นั้นมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ประสานงานกับพนักงานอัยการ

ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดให้ได้มาซึ่งพยานนั้น United States Marshal มีหน้าที่ต้องประสานงาน คอยช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับพนักงานอัยการในการดำเนินการดังกล่าว

2. ทำการคุ้มครองพยาน

ในการคุ้มครองพยานนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ กล่าวคือ

1. การคุ้มครองในระยะสั้น

เป็นการคุ้มครองพยานที่อาศัยความสมัครใจ มิได้ใช้กฎหมายในการบังคับบุคคลใดให้มาเข้าโครงการดังกล่าว โดยในการดำเนินการตามโครงการระยะสั้นนี้จะกระทำโดยการโยกย้ายพยานบุคคลออกจากบริเวณซึ่งคาดว่าจะมีอันตรายหรือมีบุคคลที่จะเข้าทำร้าย จนกว่าจะแน่ใจว่าพยานบุคคลดังกล่าวจะปลอดภัย อาทิ ทำการย้ายจนกว่าบุคคลผู้จะทำอันตรายพยานนั้นถูกศาลพิพากษาให้จำคุก หรือในกรณีที่พยานดังกล่าวก็อยู่ในคุกเช่นกันก็อาจมีการแยกออกไปอยู่ในส่วนอื่นของเรือนจำ เป็นต้น ทั้งนี้แม้ว่าจะพ้นภาวะอันตรายแล้วหากต่อไปภายหน้ามีเหตุอันสมควรเชื่อว่าจะมีภัยอันตรายใหม่เกิดขึ้น ก็อาจขอเข้ามาอยู่ภายใต้โครงการดังกล่าวได้ใหม่ โดยในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่โครงการนั้นหน่วยงาน United States Marshal มีอำนาจในการพิจารณาได้ด้วยตนเอง

2. การคุ้มครองในระยะยาว

การคุ้มครองพยานในลักษณะนี้มีหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ข้อปฏิบัติมากมาย เนื่องจากการคุ้มครองในลักษณะดังกล่าวกระทำโดย

2.1 ย้ายถิ่นที่อยู่ของพยานและครอบครัวให้พ้นจากเขตอันตราย (Danger Area) ไปยังเขตที่ปลอดภัย (Secure Area)

2.2 ขอให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนชื่อ นามสกุล ตามที่ตั้งใหม่ให้พยานและครอบครัวพร้อมจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Identity) ทั้งหมดขึ้นแทนของเดิม

2.3 จัดหาบ้านพัก การรักษาพยาบาล การฝึกงาน สถานที่ศึกษาของบุตร และจัดหางานให้ใหม่ตามความรู้ความถนัดของพยาน

2.4 ให้ค่าครองชีพเบื้องต้น จนกว่าพยานจะช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้

2.5 ให้ความคุ้มครองพยานตลอด 24 ชั่วโมง ขณะเมื่อพยานไปให้การหรือไปเบิกความต่อศาล

โดยการนำพยานเข้าสู่โครงการดังกล่าว หน่วยงาน United States Marshal มีหน้าที่จะต้องทำการตรวจสอบให้แน่ใจเสียก่อนว่าพยานมีความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการหรือไม่ นอกจากนี้ จะต้องพิจารณาว่าพยานและครอบครัวของพยานมีความเหมาะสมที่จะได้รับการเข้าร่วมในโครงการนี้หรือไม่ โดยการประเมินผลดังกล่าวจะเป็นการประเมินผลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน United States Marshal และพนักงานอัยการ

3. คอยให้ความคุ้มครองในขณะที่อยู่ในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

กรณีที่มีการชักค้ำพยานในศาลโดยทนายจำเลย เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจในการเป็นพยานแล้ว หน่วยงาน United States Marshal จะทำการริบพาตัวพยานดังกล่าวออกไปเพื่อไม่ให้อยู่ในภาวะที่ต้องทำหน้าที่ที่ไม่จำเป็นสำหรับตัวพยานเอง นอกจากนี้ในการเดินทางไปปรากฏตัวยังศาลหน่วยงานดังกล่าวก็มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองในการเดินทางด้วย

3.2 การคุ้มครองพยานในประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลีย มีการริเริ่มโครงการคุ้มครองพยานตามแนวทางของประเทศสหรัฐอเมริกา โครงการดังกล่าวได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นการบังคับใช้กฎหมายในระดับประเทศและมีการคุ้มครองในระดับที่สูงขึ้น

พระราชบัญญัติจัดตั้งโครงการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือพยานบุคคลและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง (An Act to Establish a Programe to Give Protection and Assistance to Certain Witness and Other Persons) หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน ค.ศ. 1994 (Witness Protection Act 1994) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน ค.ศ.1995 เป็นกฎหมายพิเศษที่วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในประเทศออสเตรเลียอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบัญญัติทั้งสิ้น 32 มาตรา ครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบ การจัดตั้งโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ คุณสมบัติ สิทธิ และหน้าที่ของพยานที่เข้าร่วมโครงการ ข้อมูลที่เปิดเผยและข้อมูลที่ไม่เปิดเผย การจัดทำบันทึกความเข้าใจ การคุ้มครองพยานกรณีเป็นคนต่างชาติที่อยู่ในประเทศอื่น ประเภทของการคุ้มครอง บทกำหนดโทษ ฯลฯ

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน ค.ศ. 1994 (Witness Protection Act 1994) ได้กำหนดความหมายของคำว่าพยาน และถ้อยคำต่างๆ ที่น่าสนใจ ดังนี้

“โครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ” หมายความว่าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติที่ออกโดยพระราชบัญญัตินี้

“ผู้เข้าร่วม” หมายความว่าบุคคลใด ๆ ที่เข้าร่วมโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ

“นายทะเบียน” หมายความว่าบุคคลใด ๆ ที่ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนเกี่ยวกับการเกิด การตาย และการสมรสตามที่กำหนดไว้ของมลรัฐหรือของราชอาณาจักร

“ข้อมูลที่อ่อนไหว” หมายความว่าเอกสารหรือสิ่งใด ๆ (นอกจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ) ที่การเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต การสูญหาย การประนีประนอม การใช้ในทางที่ผิด หรือความเสียหายใดที่อาจถึงเห็นได้อย่างสมเหตุ สมผลว่า

(ก) จะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่บุคคล รัฐบาล หรือกิจการโดยหน่วยงานของรัฐ หรือ

(ข) จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดตั้งหรือการรักษากระบวนการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันความปลอดภัยแก่สาธารณชน

“พยาน” หมายความว่า

(ก) บุคคลใดซึ่งได้ให้หรือตกลงที่จะให้พยานหลักฐานในนามของราชมณฑล ภายใต้อำนาจแห่งเครื่องจักรภาพ หรือแห่งมลรัฐหรือแห่งราชอาณาจักรเกี่ยวกับ

(1) กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

(2) การได้สวนหรือการพิจารณาต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง อย่างเป็นทางการ โดยรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษาตามที่บทบัญญัตินี้จะใช้บังคับ หรือ

(ข) บุคคลใดซึ่งได้ให้หรือตกลงที่จะให้พยานหลักฐานอย่างอื่นใดนอกจากที่ ระบุไว้ในวรรค (ก) ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การก่อหรือมีพฤติการณ์ว่าจะก่ออาชญากรรมอันเป็นความผิดต่อ กฎหมายแห่งเครื่องจักรภาพ หรือกฎหมายแห่งมลรัฐหรือแห่งราชอาณาจักร หรือ

(ค) บุคคลใดผู้ซึ่งได้ทำคำให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแห่งรัฐบาลกลางหรือ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อกฎหมายแห่งเครื่องจักรภาพ หรือกฎหมาย แห่งมลรัฐ หรือกฎหมายแห่งราชอาณาจักร หรือ

(ง) บุคคลใดผู้ซึ่งร้องขอความช่วยเหลือหรือความช่วยเหลืออื่นใดภายใต้โครงการ ค้ำครองพยานแห่งชาติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม

(จ) บุคคลใดผู้ซึ่งมีความสัมพันธ์หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลใดที่อาจร้อง ขอความช่วยเหลือหรือความช่วยเหลือภายใต้โครงการค้ำครองพยานแห่งชาติ

3.2.1 การจัดตั้งโครงการให้ความคุ้มครองพยานแห่งชาติ

(1) ผู้บัญชาการตำรวจต้องดำเนิน โครงการที่เรียกว่าโครงการค้ำครอง พยานแห่งชาติภายใต้โครงการดังกล่าว ผู้บัญชาการตำรวจและบุคคลอื่นใดที่ดำรงตำแหน่งหรือได้ รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ต้องจัดการหรือให้ความคุ้มครองและความช่วยเหลืออื่น ๆ แก่พยาน

(2) วิธีการให้ความคุ้มครองหรือความช่วยเหลือ ให้รวมถึงการใด ๆ ที่อยู่ ในอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการตำรวจ ภายใต้กฎหมายเสริมเกี่ยวกับการค้ำครองพยาน

3.2.2 การคัดเลือกพยานเข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ

(1) ผู้บัญชาการตำรวจ มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการที่จะตัดสินใจว่าจะให้พยานรายใดเข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติหรือไม่ รวมทั้งในกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ร้องขอให้ระบุพยานเข้าไปในโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติด้วย

(2) พยานจะถูกคัดเลือกให้เข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติได้เฉพาะในกรณี

(ก) ผู้บัญชาการตำรวจได้ตัดสินใจเลือกพยานดังกล่าว และ

(ข) พยานตกลงยินยอม และ

(ค) พยานลงนามในบันทึกข้อตกลงความเข้าใจตามบทบัญญัติในมาตรา 9 หรือ

(a) หากพยานอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของพยานลงนามในบันทึกข้อตกลงดังกล่าว หรือ

(b) หากพยานไม่มีความสามารถทางกฎหมายที่จะลงนามในบันทึกข้อตกลงได้ ให้ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นใดที่โดยปกติอุปการะเลี้ยงดูพยานเป็นผู้ลงนามในบันทึกข้อตกลง

(3) ในการตัดสินใจว่าจะให้พยานเข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติหรือไม่ ผู้บัญชาการตำรวจจะต้องคำนึงถึง

(ก) ว่าพยานมีประวัติอาชญากรรมหรือไม่ โดยเฉพาะอาชญากรรมที่รุนแรง และว่ามีข้อมูลใดหรือไม่ที่จะบ่งชี้ถึงความเสี่ยงอันตรายต่อสาธารณชน หากระบุพยานในโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ และ

(ข) ผลการตรวจหรือผลการประเมินสุขภาพจิต หากมีการตรวจสอบหรือ ประเมินสุขภาพจิตของพยานว่ามีความเหมาะสมที่จะถูกระบุพยานในโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ และ

(ค) ความร้ายแรงของลักษณะความผิดที่พยานหลักฐานหรือคำเบิกความใด ๆ นั้นมีความเกี่ยวข้อง และ

(ง) ลักษณะและความสำคัญของพยานหลักฐานหรือคำให้การใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ

(จ) ว่าจะมีวิธีการหรือทางเลือกอื่นใดหรือไม่ในการให้ความคุ้มครองพยานและ

(ฉ) ลักษณะของภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่พยาน และ

(ช) ลักษณะความเกี่ยวพันของพยานปากนี้และปากอื่น ๆ ที่จะเข้าไปอยู่ในโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติด้วยเช่นกัน

ผู้บัญชาการตำรวจ อาจคำนึงถึงปัจจัยอื่นใดอีกก็ได้ตามที่เห็นสมควร

(4) ผู้บัญชาการตำรวจจะต้องไม่ระบุพยานรายใดเข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ หากพิจารณาแล้วข้อมูลที่จะใช้ในการประเมินพยานตามที่ระบุไว้ในข้อ (3) ยังไม่เพียงพอ

(5) หากปรากฏว่า

(ก) บิดามารดาหรือผู้ปกครองของพยานลงนามในบันทึกข้อตกลงความเข้าใจ เนื่องจากพยานอายุต่ำกว่า 18 ปี และ

(ข) พยานที่เข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติยังคงเป็นผู้เข้าร่วมอยู่ในโครงการจนกระทั่งพยานนั้นมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ไปแล้ว

ผู้บัญชาการตำรวจอาจสั่งให้พยานนั้นลงนามในบันทึกข้อตกลงความเข้าใจอีกฉบับหนึ่งต่างหากก็ได้

3.2.3 การดำเนินการเมื่อพยานเข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ

(1) กรณีที่พยานได้เข้าโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ หรือกำลังถูกประเมินเพื่อการดังกล่าว ผู้บัญชาการตำรวจอาจต้องดำเนินการใด ๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็นและเหมาะสมในการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยและสวัสดิภาพของพยาน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บัญชาการตำรวจ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจแห่งรัฐบาลกลาง และสมาชิกพิเศษของสำนักงานตำรวจแห่งรัฐบาลกลาง

(2) การดำเนินการเช่นว่า รวมถึง

(ก) ขอรับเอกสารใด ๆ ที่จำเป็น

(i) เพื่ออนุญาตให้พยานได้รับชื่อแสดงตัวใหม่ บัตรประจำตัวใหม่ หรือ

(ii) เพื่อให้ความคุ้มครองแก่พยาน

(ข) อนุญาตให้บุคคลใด ๆ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย ใช้ชื่อสมมติ เพื่อปฏิบัติหน้าที่อันเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองพยานและการดำเนินการทางเอกสารใด ๆ เพื่อการใช้ชื่อสมมติ และ

(ค) ย้ายที่อยู่ให้พยาน และ

(ง) จัดที่พักให้แก่พยาน และ

(จ) ขนย้ายทรัพย์สินของพยาน และ

(ฉ) ชำระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำรงชีพของพยาน (รวมถึงค่าครองชีพของสมาชิกในครอบครัวของพยานด้วย) และการจัดให้ความช่วยเหลือทางการเงินอย่างอื่นที่เหมาะสม ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

(ช) ชำระค่าใช้จ่ายอื่นอันเกิดจากการย้ายที่อยู่ของพยาน และ

(ซ) ให้ความช่วยเหลือแก่พยานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษา

และ

(ฉ) ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้พยานสามารถอยู่ได้ด้วยตัวของตัวเอง
และ

(ญ) กระทำการอื่นใดที่ ผู้บัญชาการตำรวจ เห็นว่าจำเป็นในการให้ความปลอดภัยแก่พยาน

(3) ผู้บัญชาการตำรวจจะต้องไม่จัดทำเอกสารใดสำหรับพยานซึ่งแสดงให้เห็นว่าพยาน

(ก) มีคุณสมบัติใดที่แท้จริงแล้วพยานไม่มี หรือ

(ข) มีสิทธิตามกฎหมายในสิทธิประโยชน์ใดที่แท้จริงแล้วพยานไม่มี หากไม่ได้เข้ามาอยู่ในโครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ

(4) เจ้าหน้าที่แห่งเครื่องจักรภพจะต้องไม่จัดทำเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวกับการตั้งชื่อแสดงตัวใหม่หรือชื่อใหม่สำหรับผู้เข้าร่วม เว้นแต่เจ้าหน้าที่นั้นจะผ่านการตรวจคุณสมบัติเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ในชั้น “ลับ” หรือ “ลับที่สุด” หรือผ่านการประเมินความน่าไว้วางใจ ในชั้นคุ้มครองชั้นสูง

3.3 การคุ้มครองพยานในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีโครงการคุ้มครองพยาน ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 1999 และ 19 พฤษภาคม ค.ศ. 2000 ปรากฏประเภทของการคุ้มครองพยานประการที่สำคัญ ดังนี้

(1) การไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแก่จำเลย

ตามมาตรา 96.1(4) และมาตรา 89 (5) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่น จำเลยจะไม่ได้รับการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หากปรากฏเหตุผลที่ควรเชื่อว่าจำเลยจะไปข่มขู่หรือทำอันตรายแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของพยานหรือญาติของพยาน ไม่ว่าบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองนั้นจะเป็นผู้เสียหายหรือเป็นบุคคลอื่นที่รู้เห็นเกี่ยวกับคดี หรือเป็นญาติของบุคคลดังกล่าวก็ตาม

(2) การใช้ฉากหรือระบบวิดีโอแยกพยานออกจากจำเลย

กฎหมายวิธีพิจารณาที่แก้ไขเพิ่มเติม อนุญาตให้ใช้ฉากกั้นระหว่างพยานกับจำเลยในระหว่างการสืบพยาน หรืออาจใช้ระบบวิดีโอหรือทีวีวงจรปิด โดยให้พยานนั่งเบิกความอยู่นอกห้องพิจารณาคดี ตอบข้อซักถามของพนักงานอัยการหรือทนายความจำเลย ซึ่งอยู่ในห้องพิจารณาคดี (มาตรา 157)

(3) การสั่งให้จำเลยออกนอกห้องพิจารณาคดี

ในกรณีที่ศาลเชื่อว่าพยานจะไม่สามารถเบิกความได้เต็มที่ หากมีการปรากฏตัวของจำเลยในห้องพิจารณาคดี กฎหมายประเศญี่ปุ่นให้อำนาจศาลที่จะสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาคดีระหว่างที่พยานเบิกความ (มาตรา 304)

(4) การซักถามพยานนอกศาล

ภายใต้พหุติการณ์พิเศษ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเศญี่ปุ่นอนุญาตให้ศาลสั่งให้มีการซักถามพยาน ณ สถานที่อื่นนอกศาล หรือ ณ วันเวลาอื่นนอกเหนือจากวันนัดสืบพยานในศาล ในกรณีดังกล่าวจำเลยและทนายจำเลยอาจเข้าร่วมในการซักถามเฉพาะเมื่อศาลเชื่อว่าการปรากฏตัวของจำเลยจะไปรบกวนกระบวนการพิจารณาคำเบิกความของพยาน ในกรณีนี้ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักในเรื่องพยานบอกเล่า จึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้แม้ว่าจะไม่มีการปรากฏตัวของผู้ให้คำบอกกล่าวในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

(5) การปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของพยาน

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพยานจะได้รับอันตรายทางร่างกายหรือทรัพย์สิน ศาลอาจไม่อนุญาตให้ถามคำถามเกี่ยวกับภูมิลาเนาหรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่นๆ ของพยาน เพื่อมิให้จำเลยล่วงรู้ (มาตรา 295)³

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 114

3.4 การคุ้มครองพยานในประเทศฟิลิปปินส์

การคุ้มครองพยานของประเทศฟิลิปปินส์มีขึ้นภายใต้ Republic Act No.6981 หรือ “The Witness Protection, Security and Benefit Act” ซึ่งถือเป็นกฎหมายหลักในการคุ้มครองพยาน ด้วยผลของกฎหมายดังกล่าวได้จัดให้มีโครงการคุ้มครองความปลอดภัยและผลประโยชน์ของพยานบุคคลในคดีอาญา (The Witness Protection, Security and Benefit Program) ขึ้นภายใต้การดูแลของกระทรวงยุติธรรม โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้บังคับใช้

โครงการคุ้มครองความปลอดภัยและผลประโยชน์ของพยานบุคคลในคดีอาญา (The Witness Protection, Security and Benefit Program) นี้เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เห็นหรือรู้ถึงการกระทำผิดไปให้การต่อศาลหรือองค์กรกึ่งตุลาการหรือต่อเจ้าหน้าที่สืบสวน สอบสวน ด้วยการคุ้มครองบุคคลดังกล่าวให้ปลอดภัยจากการแก้แค้นของผู้กระทำความผิดและจากการต้องสูญเสียทางเศรษฐกิจ

3.4.1 คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าโครงการคุ้มครองความปลอดภัยและผลประโยชน์ของพยานบุคคลในคดีอาญา (มาตรา 3,4และ10)

บุคคลที่จะได้รับอนุมัติให้เข้าโครงการจะประกอบไปด้วยบุคคล 4 ประเภท คือ

(1) บุคคลที่รู้เห็นหรือมีข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา และได้มาให้การแล้วหรืออยู่ในระหว่างการให้การหรือที่ตั้งใจจะมาให้การ

(2) พยานในการสืบสวน สอบสวนของฝ่ายนิติบัญญัติภายใต้การรับรองของคณะกรรมการนิติบัญญัติว่า คำให้การของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่การรับรองดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณี

(3) พยานซึ่งมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดอาญา และประสงค์จะเป็นพยานให้กับฝ่ายรัฐ (State Witness) แต่พยานดังกล่าวต้องไม่ใช่ตัวการสำคัญที่สุดในการกระทำความผิดและต้องไม่เคยถูกลงโทษในความผิดอาญาที่เกี่ยวกับศีลธรรม นอกจากนี้ความผิดที่จะมาให้การต้องไม่มีพยานหลักฐานอื่น โดยตรงที่จะฟ้องร้องหรือดำเนินคดีกับความผิดนั้นได้

(4) จำเลยซึ่งถูกศาลสั่งปล่อยตัวเนื่องจากบุคคลนั้นอาจเป็นพยานให้กับฝ่ายรัฐ⁴

นอกจากนี้ ความผิดอาญาที่บุคคลนั้นจะมาให้การต้องเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ร้ายแรง (Grave felony) และทำให้การต้องเป็นประเด็นสำคัญในคดี ทั้งตัวบุคคลนั้นเองหรือสมาชิกในครอบครัวถูกข่มขู่หรือทำร้ายร่างกายด้วยจึงจะสามารถเข้าร่วมโครงการได้

ดังนั้นบุคคลที่จะไม่ได้รับการอนุมัติให้เข้าโครงการฯ คือบุคคลดังต่อไปนี้

(1) บุคคลที่จะให้การเกี่ยวกับความผิดเล็กน้อย

(2) คำให้การของบุคคลนั้นไม่สนับสนุนประเด็นสำคัญในคดี

(3) บุคคลนั้นเองหรือสมาชิกในครอบครัวที่ร่วมสายโลหิตกันไม่เกินสองลำดับหรือที่มีความสัมพันธ์กัน ไม่ได้ถูกข่มขู่ถึงชีวิตหรือถูกทำร้ายร่างกาย หรือมีความเป็นไปได้ที่บุคคลนั้นจะถูกฆ่า ใช้อำนาจ ข่มขู่ ครอบงำ หรือให้สินบน เพื่อมิให้บุคคลนั้นให้การหรือให้การเท็จ หรือหลีกเลี่ยงที่จะให้การอันเนื่องมาจากคำให้การของบุคคลนั้น และ

(4) บุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งบังคับกฎหมายเอง แม้จะให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งบังคับกฎหมายคนอื่น แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดกับบุคคลนั้นอาจได้รับการยอมรับให้เข้าร่วมโครงการฯ ได้

3.4.2 สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่พยานพึงได้รับจากโครงการคุ้มครองความปลอดภัยและผลประโยชน์ของพยานบุคคลในคดีอาญา (มาตรา 8,12 และ 14)

(1) การมีที่อยู่อาศัยปลอดภัยจนกระทั่งมีการให้การ หรือจนกระทั่งการกระทำในลักษณะที่เป็นการข่มขู่หรือการคุกคามด้วยประการใดๆ หดหายไปหรือลดลงในระดับที่สามารถจัดการด้วยวิธีการอื่นๆ ได้ และเมื่อมีเหตุอันควรตามข้อเท็จจริง พยานและสมาชิกในครอบครัว

⁴ Rule 119 (Trial) of the Revised Rule of Procedure (Philippines), section 9 and section 10

สามารถขอย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนแปลงชื่อ นามสกุล เลขบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อความปลอดภัย ด้วยค่าใช้จ่ายของรัฐได้

(2) การให้ความคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานและสมาชิกในครอบครัว ด้วยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่รัฐดูแลหรือด้วยวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม

(3) การให้ความคุ้มกันแก่พยานจากการถูกฟ้องคดีอาญา และไม่ต้องรับโทษหรือริบทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจากการทำธุรกรรมหรือจากเรื่องใดๆ เกี่ยวกับสิ่งที่พยานได้ให้การ รวมทั้งเอกสารหรือหนังสือที่ทำขึ้น

(4) การให้ความช่วยเหลือในเรื่องอาชีพแก่พยานในกรณีที่พยานต้องย้ายที่อยู่ รวมถึงความช่วยเหลือทางการเงินสำหรับตนเองและครอบครัวในจำนวนและเป็นระยะเวลาที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

(5) การได้รับการรักษาพยาบาลและยารักษาโรคจากโรงพยาบาลทั้งของรัฐ เอกชน คลินิกหรือสถาบันใดๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหากเกิดการเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บในระหว่างที่เป็นพยาน

(6) การให้ความช่วยเหลือแก่ทายาทของพยานในค่าปลงศพหากพยานถูกฆ่าหรือทุกทำให้เสียชีวิตเนื่องจากการเข้าร่วมโครงการฯ

(7) การช่วยเหลือให้บุตรผู้เยาว์หรือบุตรที่อยู่ในความอุปการะของพยานที่เสียชีวิตหรือพิการทุพพลภาพอย่างถาวรได้รับการศึกษาในระดับประถมจนถึงระดับวิทยาลัยในเมืองใดก็ได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่ว่าจะ เป็น โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยของรัฐหรือเอกชน ตามที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด แต่ทั้งนี้บุตรดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติที่จะเข้าเรียนได้ด้วย

(8) การให้ความรับรองแก่พยานว่าจะไม่ถูกย้ายงานหรือลดตำแหน่งงานอันเนื่องมาจากการหยุดงานเพื่อไปเป็นพยาน และพยานจะได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างแรงงานเต็มจำนวนในช่วงเวลาที่เป็นพยานด้วย โดยใช้บังคับได้ทั้งกับลูกจ้างของรัฐและเอกชน นอกจากนี้ นายจ้างของพยานจะได้รับแจ้งจากกระทรวงยุติธรรมถึงเหตุดังกล่าวและหากพยานต้องย้ายที่อยู่เป็นเวลานาน

หรือเป็นการถาวร นายจ้างมีสิทธิเลิกจ้างได้ต่อเมื่อกระทรวงยุติธรรมอนุญาตภายใต้คำแนะนำของกระทรวงแรงงาน

(9) การจัดให้พยานได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทางและเบี้ยเลี้ยงในอัตราที่พอสมควรตามที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด สำหรับการไปให้การต่อศาล องค์กร หรือเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการประชุมและการสัมภาษณ์ โดยพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่สืบสวน สอบสวน

นอกจากพยานจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ หลายประการข้างต้นแล้ว พยานที่เข้าโครงการฯ จะได้รับการประกันว่าจะได้มีการพิจารณาคดีที่รวดเร็วและเสร็จสิ้นภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่ยื่นฟ้อง

3.5 กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานในประเทศต่างๆ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากลว่า ผู้ที่เปิดเผยข้อมูลหรือเป็นพยานในเรื่องทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะที่เรียกว่า Whistleblower จะต้องได้รับการคุ้มครอง โดยหลายประเทศมีกฎหมายรองรับคุ้มครองบุคคลดังกล่าวโดยเฉพาะ

Whistleblowing คืออะไร

Whistleblowing คือการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์สาธารณะเพื่อป้องกันการทุจริต หรือการประพฤติมิชอบที่จะก่อความเสียหายแก่ส่วนรวม ตลอดจนปราบปรามกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้นแล้ว เพื่อสร้างระบบราชการที่โปร่งใสมีประสิทธิภาพ

Whistleblowing มีที่มาจากวัฒนธรรมการทำงานที่ส่งเสริมให้คนมีจิตสำนึก ร่วมกันรักษาประโยชน์ของส่วนรวมและเปิดช่องทางสำหรับการให้และรับข้อมูลในลักษณะเป็นสัญญาณเตือนภัยเกี่ยวกับเรื่องการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ โดยมีหลักประกันให้ความมั่นใจแก่ผู้ให้ข้อมูลว่าจะได้รับความคุ้มครองมิให้ตกเป็นเหยื่อของผู้เกี่ยวข้องและจะมีการดำเนินการสืบสวน สอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด

Whistleblower คือ ผู้รายงานหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือสงสัยว่าจะมีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบซึ่งผู้นั้นได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือระเบียบที่กำหนดไว้

3.5.1 Whistleblower Protection Act 2005 ของประเทศญี่ปุ่น

3.5.1.1 ที่มาของกฎหมาย

เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นได้ให้อิสระต่อภาคเอกชนประกอบธุรกิจต่างๆ อย่างมาก แต่เมื่อมีกรณีการทุจริตเกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องใหญ่ๆ เช่น กรณีการผลิตนม การเรียกรถคืนของบริษัทมิตซูบิชิ (recall) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการปลอมแปลงป้ายชื่อ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ อีกมาก เรื่องทำนองเดียวกันนี้ก็เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การทุจริตทางการทำบัญชี เป็นต้น ในประเทศอังกฤษ ได้แก่ กรณีทุจริตเกี่ยวกับทางรถไฟ เป็นต้น ทำให้ ภาครัฐจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายเพื่อป้องกันการทุจริตที่จะเกิดขึ้น โดยให้เอกชนตรวจสอบระหว่างกันเอง แต่ภายหลังจากมีการออกกฎหมายแล้วสิ่งที่สำคัญคือ “การทำตามกฎหมาย” หรือที่เรียกว่า “Cooperate Governance” คือการนี้ถึงความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปทุกคน อนึ่ง รูปแบบของกฎหมายที่เกิดขึ้นนี้คล้ายกับรูปแบบกฎหมายในประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่นมีความคิดว่าการให้ความคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวไม่ควรจำกัดเฉพาะในภาคเอกชนเท่านั้นทางส่วนราชการก็ควรมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายที่กฎหมายคุ้มครองในเรื่องทุจริตจึงไม่ใช่เอกชนเท่านั้น แต่ยังมีที่ข้าราชการด้วย

3.5.1.2 สาระสำคัญของกฎหมาย

ในประเทศอเมริกาจะแยกกฎหมายทำนองนี้ในแต่ละรัฐ เช่น เรื่องภาษี ใช้ อย่างไรก็ตามประโยชน์ก็จะมีการแจ้งข้อมูลเหล่านี้ บางรัฐให้ใช้กฎหมายนี้ได้ แต่บางรัฐไม่ใช่ สำหรับประเทศอังกฤษกฎหมายนี้จะครอบคลุมต่างจากอเมริกา เช่นคุ้มครองไม่ให้มีการปลดออก ญี่ปุ่นยึดของอังกฤษเป็นหลัก ประเทศออสเตรเลียก็ใช้กฎหมายนี้ในลักษณะครอบคลุมเช่นกัน

Whistleblower Protection Act 2005 ของญี่ปุ่น จะเน้นถึงการปกป้องผู้ให้ข้อมูล ด้านชีวิต ทรัพย์สิน เช่น การปลอมแปลงอาหาร การทิ้งสิ่งปฏิกูล ใบแจ้งรายการผิด เป็นต้น ตัวอย่างนี้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

คนที่แจ้งข้อมูลจะมีความสำคัญแตกต่างกัน ไม่เฉพาะภาคธุรกิจเท่านั้น แต่รวมถึงองค์กรของรัฐด้วย คนแจ้งข้อมูลจะแจ้งต่อผู้ประกอบการหรือองค์กรของรัฐ โดยสุจริตใจ เช่น ไม่แจ้งข่าวสารเพื่อประโยชน์ด้านการเงิน องค์กรของรัฐที่รับการแจ้งข้อมูลเข้ามา เช่น มีข่าวรั่วไหลจากธุรกิจก็จะได้รับผลกระทบ ดังนั้น จะเข้มงวดการแจ้งข่าวสารไปยังภายนอกมากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีหลักฐานข้อมูลก่อนแจ้งข้อมูล

การปกป้องผลกระทบที่จะขยายมากขึ้น เช่น ทางสื่อสารมวลชนจะเข้มงวดมากกว่า คือต้องไม่มีเป้าหมายที่ผิดศีลธรรมและมีหลักฐานที่แน่นอน นอกจากหลักฐานแล้วจะมีผลกระทบอย่างอื่น เช่น การเสียประโยชน์ที่ไม่ถูกต้องของผู้ให้ข้อมูล เช่น ถูกปลดออกจากตำแหน่งและมีผลกระทบต่อชีวิตของผู้ให้ข่าวสารด้วย

การปกป้องผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร คือ การบอกข้อมูลภายนอกหรือภายในที่เกิดผลกระทบทั้งสองฝ่าย

การให้ข้อมูล จะต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเสียประโยชน์ คือ ไม่แจ้งข้อมูลเท็จ การให้ข้อมูลที่ผิดและเกิดผลเสียหายต่อธุรกิจ

หน้าที่ของภาครัฐ เมื่อรัฐรับข้อมูล หากมีความผิดจริงต้องใช้มาตรการที่เหมาะสม คือ มีกฎหมายทั้งหมด 413 ชนิด คือ จะแจ้งที่ไหนต่างกันไปตามองค์กรนั้น ๆ เช่น เมื่อองค์กรรัฐได้รับข้อมูลแต่ไม่มีอำนาจจัดการต้องบอกผู้แจ้งว่าจะให้ไปแจ้งที่ไหนที่จัดการให้ได้ ซึ่งมีถึง 413 แห่งรับรอง กฎหมายแต่ละด้านจะไม่เหมือนกัน เช่น กฎหมายสิ่งแวดล้อม จะมีการให้คำปรึกษาว่าควรจะไปแจ้งที่ไหน

Guideline

1. การแจ้งข้อมูลโดยข้าราชการ เช่น ข้าราชการคนหนึ่งทำผิด ข้าราชการอีกคนจะเป็นคนแจ้ง

2. การรับข้อมูล มีที่รับเรื่องที่ตั้งขึ้นมาในแต่ละหน่วย เช่น ใน cabinet office จะมีหน่วยงานด้านวินัยเป็นคนรับเรื่อง ในแต่ละกระทรวงจะมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับเรื่องของตนเอง

3. ไม่เปิดเผยความลับของผู้ที่มาแจ้ง

4. ขอบเขตการรับเรื่อง คือ ต้องเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย

5. หากมีคนนอกแจ้งว่าข้าราชการกระทำความผิด จะมีการพิจารณากันอีกครั้งว่าจะรับเรื่องไว้พิจารณาหรือไม่

6. เกณฑ์การรับแจ้ง ผู้แจ้งต้องบอกชื่อตัวเอง อาจเป็นการแจ้งทางโทรศัพท์ อีเมลล์ แต่กรณีที่มีเหตุผลอันสมควรอาจไม่แจ้งชื่อตนเองก็ได้ เหตุที่ต้องแจ้งชื่อก็เพื่อการหาพยานหลักฐานหรือรายละเอียดจากผู้นั้น โดยตรงตามชื่อและที่อยู่ที่ให้ไว้ การไม่บอกชื่ออาจทำให้มองว่าไม่มีความรับผิดชอบในการแจ้ง อาจเป็นเรื่องที่ไม่มีหลักฐานแล้วมาแจ้งหรือไม่เป็นความจริงแล้วมาแจ้ง

7. การปกป้องชีวิตของผู้ให้ข้อมูลเป็นเรื่องที่สำคัญมาก คือ จะไม่มีการปลดผู้แจ้งออกจากตำแหน่งและมีการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษร หากมีการตรวจสอบพบว่ามีมีการปลดผู้นั้นออกและไม่ได้รับความเป็นธรรมสามารถยื่นอุทธรณ์ได้

8. หลังจากมีการแจ้งข้อมูล รัฐจะตรวจสอบว่ามีการกลั่นแกล้งผู้ให้ข้อมูลหรือไม่

3.5.2 Whistleblower Protection Act 1989 ของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.5.2.1 ประเภทของการกระทำความผิดที่สามารถเปิดเผยข้อมูลและได้รับความคุ้มครอง

- การกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย
- การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบทำให้ราชการเสียหาย
- การบริหารงานบุคคลโดยปราศจากเหตุอันสมควร
- การกระทำที่กระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม

- เป็นความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว กำลังเกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้น

3.5.2.2 บุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

- ข้าราชการ
- ลูกจ้าง
- คู่สัญญากับทางราชการ
- อดีตข้าราชการ

3.5.2.3 หน่วยงานที่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้แล้วได้รับความคุ้มครอง

- สามารถให้ข้อมูลต่อผู้มีหน้าที่รับข้อมูลในหน่วยงานของตน หรือยื่นเรื่องต่อองค์กรสอบสวนพิเศษ (OSC) รวมทั้งองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรม (MSPB) เพื่อดำเนินการ
- ต่อกรมการของสภา Congress
- สื่อมวลชน

3.5.2.4 การรับข้อมูลและการดำเนินการ

- ผู้มีหน้าที่รับข้อมูลจะต้องดำเนินการภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
- จะต้องรักษาความลับเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลที่ได้รับ

3.5.2.5 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครอง

- ผู้ให้ข้อมูลต้องเชื่อ โดยสุจริตว่าข้อมูลนั้นเป็นความจริง

3.5.2.6 สิทธิที่ได้รับความคุ้มครอง

- มีสิทธิขอให้ระงับคำสั่งชั่วคราวได้

- สามารถกลับเข้าทำงานในที่ทำงานเดิมหรือในที่ทำงานใหม่ และได้รับสิทธิประโยชน์ไม่น้อยไปกว่าเดิมในทันที

- หน่วยงานต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล

3.5.2.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ

- ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิได้รางวัลจากเงินที่ทางราชการได้คืนจาก ผู้กระทำความผิด

- ประกาศเกียรติคุณ โดยเปิดเผยตัวผู้ให้ข้อมูลเมื่อได้รับความ ยินยอมจากผู้นั้นแล้ว

3.5.2.8 ความผิดจากการฝ่าฝืนกฎหมาย

- การใช้อำนาจล้นเกินของผู้บังคับบัญชาเนื่องจากการให้ ข้อมูล ถือเป็นความผิดและผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่พิสูจน์การกระทำของตน

3.5.2.9 อื่นๆ

- การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในปี 1994 กำหนดข้อสันนิษฐาน ที่เป็นคุณแก่ผู้ให้ข้อมูลมากขึ้น เช่น เพียงแต่แสดงเหตุที่น่าเชื่อว่าตนถูกล้นเกิน เนื่องจาก การให้ ข้อมูลเท่านั้น โดยให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับผู้ที่ถูกกล่าวหา

3.5.3 Public Interest Disclosure Act 1988 ของประเทศอังกฤษ

3.5.3.1 ประเภทของการกระทำความผิดที่สามารถเปิดเผยข้อมูลและได้รับความคุ้มครอง

- ความผิดทางอาญา
- ความผิดทางแพ่ง
- ความผิดทางปกครอง

- การกระทำที่กระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม
- เป็นความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว กำลังเกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้น

3.5.3.2 บุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

- ข้าราชการ
- ลูกจ้าง
- คู่สัญญากับทางราชการ
- อดีตข้าราชการ

3.5.3.3 หน่วยงานที่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้แล้วได้รับความคุ้มครอง

- ต่อผู้บริหารองค์กรต่อกรรมการของสภา Congress
- คือนายจ้าง
- ต่อหน่วยงานอื่นที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
- ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต่อสมาชิกวุฒิสภา หรือต่อสื่อมวลชน หากไม่ได้

ทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเชื่อว่าหากร้องเรียนภายในแล้วจะเกิดภัยหรือเคยใช้กระบวนการภายในแล้วไม่ได้ผลหรือเป็นเรื่องเร่งด่วน

3.5.3.4 การรับข้อมูลและการดำเนินการ

- จะต้องรักษาความลับเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลที่ได้รับ
- ทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการให้มีกระบวนการรับข้อมูลในหน่วยงาน

3.5.3.5 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครอง

- ต้องเชื่อโดยสุจริตว่าข้อมูลนั้นเป็นความจริง

- ต้องให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่กำหนดเท่านั้น
- จะเปิดเผยชื่อหรือไม่ก็ได้

3.5.3.6 สิทธิที่ได้รับความคุ้มครอง

- สามารถขอให้ศาลมีคำสั่งระงับเหตุชั่วคราวได้
- สามารถฟ้องต่อคณะกรรมการ Employment Tribunal เพื่อเรียกค่าเสียหายได้
- ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลจะถูกปกปิดเป็นความลับ

3.5.3.7 ความผิดจากการฝ่าฝืนกฎหมาย

- การให้ข้อมูลโดยเจตนากลั่นแกล้งผู้อื่นถือเป็นความผิด
- การกลั่นแกล้งผู้ให้ข้อมูลเป็นการกระทำผิดวินัย

3.5.3.8 อื่นๆ

- กฎหมายใช้บังคับกับการกระทำผิดนอกราชอาณาจักรด้วย
- หน่วยงานจะต้องชี้แจงและให้คำแนะนำผู้ให้ข้อมูลให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตน

3.5.4 Whistleblower Protection Act 1994 ของประเทศออสเตรเลีย (มลรัฐควีนส์แลนด์)

3.5.4.1 ประเภทของการกระทำผิดที่สามารถเปิดเผยข้อมูลและได้รับความคุ้มครอง

- ความผิดจรรยาบรรณข้าราชการ
- การเลือกปฏิบัติที่ปราศจากเหตุผลอันควร
- การบริหารงานที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อราชการ

- ประมาทเลินเล่อจนเสียหายต่อราชการ
- การกระทำที่กระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม

3.5.4.2 บุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

- ข้าราชการ
- ลูกจ้าง
- คู่สัญญากับทางราชการ
- อดีตข้าราชการ

3.5.4.3 หน่วยงานที่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้แล้วได้รับความคุ้มครอง

- ต่อหน่วยงานที่ตนสังกัด
- ต่อหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่สืบสวน สอบสวนเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ตามกฎหมาย

3.5.4.4 การรับข้อมูลและการดำเนินการ

- ผู้มีหน้าที่รับข้อมูลจะต้องดำเนินการภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
- จะต้องรักษาความลับเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลที่ได้รับ

3.5.4.5 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครอง

- ผู้ให้ข้อมูลต้องเชื่อโดยสุจริตว่าข้อมูลนั้นเป็นความจริง
- ต้องให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่กำหนด
- การร้องเรียนต่อนักการเมือง ต่อสหภาพแรงงานหรือต่อสื่อมวลชนจะ

ไม่ได้รับความคุ้มครอง

3.5.4.6 สิทธิที่ได้รับความคุ้มครอง

- สามารถเรียกค่าเสียหายทางแพ่ง
- สามารถร้องขอให้ย้ายคนให้พ้นจากการคุกคาม
- ได้รับความช่วยเหลือทางคดีหากถูกฟ้องทางแพ่งหรืออาญา
- ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลจะถูกปกปิดเป็นความลับ

3.5.4.7 ความผิดจากการฝ่าฝืนกฎหมาย

- การให้ข้อมูลที่เป็นการกลั่นแกล้งผู้อื่นมีโทษสูงสุดให้จำคุก 2 ปี
- การกลั่นแกล้งผู้ให้ข้อมูลเป็นการกระทำผิดวินัย

3.5.4.8 อื่นๆ

- หน่วยงานจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ
- การให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานอื่นสามารถกระทำได้โดยยื่นเรื่องต่อหน่วยงานที่เป็นต้นเหตุแห่งการกระทำนั้น

3.5.5 Protection Disclosure Act 2000 ของประเทศนิวซีแลนด์

3.5.5.1 ประเภทของการกระทำความผิดที่สามารถเปิดเผยข้อมูลและได้รับความคุ้มครอง

- การทุจริตหรือการกระทำทำให้เสียหายต่อราชการ
- การกระทำที่ทำให้ราชการเสียหาย กระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม
- การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย
- คำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การเลือกปฏิบัติที่ปราศจากเหตุผลอันควร

3.5.5.2 บุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

- บุคลากรของหน่วยงาน
- ลูกจ้าง
- อดีตบุคลากร

3.5.5.3 หน่วยงานที่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้แล้วได้รับความคุ้มครอง

- ต่อผู้มีหน้าที่รับข้อมูลของหน่วยงานของตน
- ต่อหัวหน้าหน่วยงาน หากเห็นว่าผู้รับข้อมูลเกี่ยวข้องกับการกระทำ

ความผิด

- ต่อหน่วยงานภายนอก หากเห็นว่าหัวหน้าหน่วยงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือเป็นเรื่องเร่งด่วนอย่างยิ่งหรือหน่วยงานไม่ดำเนินการในเวลาอันควร

3.5.5.4 การรับข้อมูลและการดำเนินการ

- ทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการให้มีกระบวนการรับข้อมูลในหน่วยงาน
- ต้องกำหนดตัวผู้รับข้อมูลให้ชัดเจน
- จะต้องรักษาความลับเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับ
- ส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้

3.5.5.5 เงื่อนไขการได้รับความคุ้มครอง

- จะต้องเป็นการกระทำความคิดในหน่วยงานของตนเองหรือเป็นกรณีที่หน่วยงานของตนเกี่ยวข้อง
- ต้องเชื่อโดยสุจริตว่าข้อมูลที่ให้เป็นความจริง
- ผู้ให้ข้อมูลจะต้องแจ้งว่าต้องการให้ข้อมูลของตนได้รับการคุ้มครอง

3.5.5.6 สิทธิที่ได้รับความคุ้มครอง

- ถ้าการให้ข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไข กฎหมายจะคุ้มครองไม่ให้ถูกดำเนินคดีแพ่ง อาญา หรือวินัย
- ข้อมูลจะถูกปกปิดเป็นความลับ เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ให้ข้อมูล

3.5.5.7 ความผิดจากการฝ่าฝืนกฎหมาย

- การให้ข้อมูลโดยเจตนากลั่นแกล้งผู้อื่นมีโทษทางวินัย
- การกลั่นแกล้งผู้ให้ข้อมูลเป็นการกระทำผิดวินัย

3.5.5.8 อื่นๆ

- หน่วยงานจะต้องชี้แจงและให้คำแนะนำผู้ให้ข้อมูลให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตน
- หน่วยงานจะต้องประชาสัมพันธ์มาตรการให้ความคุ้มครอง รวมถึงวิธีการในการให้ข้อมูล

3.6 อนุสัญญาสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยาน

3.6.1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

3.6.1.1 เจตนารมณ์ของอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ข้อ 24 และ ข้อ 25

อนุสัญญานี้เป็นสิ่งที่นานาประเทศร่วมมือกันบูรณาการขึ้นเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องจากกลุ่มองค์กรอาชญากรรมได้สร้างความเสียหายแก่ประเทศต่างๆ อย่างมาก โดยมีผลทำให้กระทบต่อความผาสุกของประชาคมโลกด้วย

วัตถุประสงค์ในเบื้องต้น และเป้าหมายอันดับแรกของอนุสัญญาฯ ข้อ 24 และข้อ 25 มุ่งเน้นเรื่องการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองพยานและผู้เสียหายในคดี ซึ่งมาตรการเหล่านี้หลายประเทศมีการพัฒนากฎหมายเรื่องนี้โดยตลอด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

3.6.1.2 ความมุ่งหมายของอนุสัญญาฯ ข้อ 24 และข้อ 25

วัตถุประสงค์สำคัญของอนุสัญญาฯ ข้อ 24 และข้อ 25 คือ ต้องมีมาตรการในการคุ้มครองพยานและการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองแก่ผู้เสียหาย เพื่อเป็นมาตรการในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมาตรการคุ้มครองพยานและการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายนั้นเป็นมาตรการที่สำคัญ อนุสัญญาฯ จึงกำหนดให้พันธกรณีตามข้อ 24 และข้อ 25 เป็นมาตรการขั้นต่ำที่ประเทศไทยจะต้องบัญญัติให้ปรากฏอยู่ในกฎหมายภายในของตน

3.6.1.3 ความหมายของอนุสัญญาฯ ข้อ 24 และข้อ 25 เกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย

อนุสัญญาฯ ข้อ 24 เรียกร้องให้ประเภทภาคีตรากฎหมาย หรือ จัดให้มีมาตรการให้การคุ้มครองพยานบุคคลตามความสามารถของตนจากการคุกคามและการตอบโต้ด้วยวิธีการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่ การปกปิดรูปพรรณสัณฐาน ที่อยู่ของพยาน โดยเหตุที่พยานผู้นั้นเป็นผู้ให้การในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่ครอบคลุมภายใต้อนุสัญญา

การกำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยพยานหลักฐานในการทำให้พยานให้การในลักษณะที่ประกันความปลอดภัย เช่น กำหนดให้มีการถ่ายทอดการให้ปากคำของพยานด้วยระบบ Video conference กล่าวคือ เป็นการใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสาร โดยใช้วิดีโอทัศน์ มาตรการดังกล่าวข้างต้นให้นำมาใช้กับญาติและบุคคลอื่นที่ใกล้ชิดกับพยานและต้องกำหนดให้เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพด้วย ทั้งนี้โดยไม่กระทบสิทธิของจำเลย ที่สำคัญในวรรคท้ายของอนุสัญญาฯ ข้อ 24 นั้น ประเทศไทยต้องดำเนินการให้มีการย้ายถิ่นที่อยู่ใหม่แก่พยานในคดีระหว่างประเทศในกรณีที่เป็น

กรณีผู้เสียหายที่อยู่ในฐานะพยานก็จะต้องนำมามาตรการที่กำหนดในอนุสัญญาฯ ข้อ 24 มาใช้กับผู้เสียหายด้วย

อนุสัญญาฯ ข้อ 25 กำหนดให้มีการให้ความคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดที่อนุสัญญาฯ ครอบคลุมถึง

วรรคสองของอนุสัญญาฯ ข้อ 25 กำหนดให้ประเทศไทยมีกระบวนการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนและการชดเชยอื่น

3.6.1.4 สาระสำคัญของอนุสัญญาฯ ข้อ 24 และข้อ 25

อนุสัญญาฯ ข้อ 24 ได้ให้ความสำคัญกับพยานบุคคลซึ่งมีความสำคัญในการพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดจึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีมาตรการในการคุ้มครองพยานในคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพล กำลังคนและทรัพย์สินที่จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้รอดพ้นจากการดำเนินคดี

อนุสัญญาฯ ข้อ 25 มุ่งหมายที่จะให้มีมาตรการช่วยเหลือผู้เสียหายที่อยู่ในฐานะพยานหรือมิได้เป็นพยานในระหว่างที่มีการจับกุม ฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเป็นมาตรการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติสัมฤทธิ์ผลมากขึ้น ที่สำคัญได้คำนึงถึงการได้รับค่าตอบแทนความเสียหาย (Compensation) และการชดเชยความเสียหาย (Restitution) ให้แก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม

3.6.2 อนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention against Corruption, 9-11 December 2003) กำหนดมาตรการป้องกันโดยวางแนวทางของนโยบายและการปฏิบัติเพื่อป้องกันและต่อต้านการทุจริต กำหนดให้ประเทศภาคีมีหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ป้องกันการทุจริตและตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ สนับสนุนการรายงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการกระทำทุจริต เรียกร้องให้ประเทศภาคีกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแสดงรายการสินทรัพย์หรือผลประโยชน์ซึ่งอาจเกิดจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ กำหนดแนวทางเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง การส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปสามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติในการบริหารกิจการบ้านเมือง กำหนดให้มีการดำเนินมาตรการเพื่อสร้างเสริมความซื่อสัตย์สุจริตของบุคลากรของศาลและองค์กรอัยการ กำหนดแนวทางเพื่อป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน การมีส่วนร่วมของสังคมและมาตรการเพื่อป้องกันการฟอกเงิน อนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดลักษณะที่หลากหลายของความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ได้แก่ เรื่องสินบน การขกยอกหรือการจัดการทรัพย์สินโดยมิชอบ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ กิจการค้าที่อาศัยอิทธิพลอันมิชอบ การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ การร่ำรวยผิดปกติ สินบนและการขกยอกทรัพย์สินในกิจการของภาคเอกชน การฟอกเงิน การปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตและการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และได้กำหนดความผิดของนิติบุคคลไว้ด้วย อีกทั้งเรียกร้องให้ประเทศภาคีกำหนดระยะเวลาของอายุความให้ยาวพอสมควรสำหรับการฟ้องร้องดำเนินคดีกับการทุจริตนั้น กำหนดแนวทางว่าด้วยการฟ้องร้องดำเนินคดี การพิจารณาพิพากษาและมาตรการลงโทษ การอายัด การยึดและการริบทรัพย์สิน การคุ้มครองพยาน บุคคลที่แจ้งข้อเท็จจริงและผู้เสียหาย สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหาย และเรียกร้องให้ประเทศภาคีมีหน่วยงานหรือบุคลากรที่เชี่ยวชาญการปราบปรามการทุจริต เป็นต้น⁵

ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ระหว่างวันที่ 9-11 ธันวาคม พ.ศ.2546 ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างที่ประเทศไทยกำลังพิจารณาในเรื่องการให้สัตยาบันของอนุสัญญาฯ ดังกล่าว

⁵ อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการทุจริต, แปล โดย ดร.กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา)

อนุสัญญาฯ ข้อ 32 การคุ้มครองพยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญและผู้เสียหาย

1. ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงดำเนินมาตรการที่สมควร โดยสอดคล้องกับระบบกฎหมายภายในของประเทศนั้นและภายในวิธีการของประเทศนั้น เพื่อจัดให้มีการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพให้กับพยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้การเกี่ยวกับความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้และในกรณีที่เหมาะสมให้กับญาติและบุคคลใกล้ชิดอื่นๆ ของบุคคลนั้นด้วยเพื่อให้ปลอดภัยจากการแก้แค้นหรือการคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นได้นั้น

2. มาตรการที่จะเป็นไปตามความในวรรค 1 ของข้อนี้ นอกจากโดยประการอื่นๆ แล้ว อาจได้แก่มาตรการดังต่อไปนี้ ทั้งนี้จะต้องไม่ทำให้เสื่อมเสียต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งรวมถึงสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองตามหลักนิติธรรมด้วย

(ก) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสำหรับการเข้าคุ้มครองบุคคลดังกล่าว ได้แก่ การจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่บุคคลดังกล่าวและในกรณีที่เหมาะสม อาจอนุญาตให้ปกปิดหรือจำกัดการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ตัวและที่อยู่บุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ภายในขอบเขตที่จำเป็นและเป็นไปได้

(ข) การจัดให้มีกฎข้อบังคับทางพยานหลักฐานที่จะอนุญาตให้พยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญได้ให้การโดยที่มิทำให้เกิดความแน่นอนถึงความปลอดภัยของบุคคลดังกล่าว ได้แก่ การอนุญาตให้มีการให้การโดยผ่านวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ทัศนียภาพ หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม

3. ประเทศภาคีพึงพิจารณาการจัดทำข้อตกลงหรือแนวทางปฏิบัติกับประเทศอื่นๆ สำหรับการจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่บุคคลดังกล่าวในวรรค 1 ของข้อนี้

4. บทบัญญัติของข้อนี้พึงใช้บังคับกับผู้เสียหายด้วยตราบเท่าที่ผู้เสียหายเป็นพยานบุคคลในเรื่องนั้น

5. ประเทศภาคีแต่ละประเทศ ภายใต้บังคับของกฎหมายภายในของประเทศนั้น พึงดำเนินการเพื่อให้ความเห็นและความรู้สึกของผู้เสียหายได้ปรากฏและได้รับการ

พิจารณาในชั้นตอนที่เหมาะสมของการดำเนินคดีอาญาที่มีต่อผู้กระทำความผิด โดยที่จะต้องไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อสิทธิในการต่อสู้คดีตามกฎหมายนั้น⁶

⁶ Article 32 Protection of Witness, experts and victims

1. Each State Party shall take appropriate measures in accordance with its domestic legal system and within its means to provide effective protection from potential retaliation or intimidation for witnesses and experts who give testimony concerning offences established in accordance.

2. The measures envisaged in paragraph 1 of this article may include, inter alia, without prejudice to the rights of the defendant, including the right to due process:

(a) Establishing procedures for the physical protection of such persons, such as, to the extent necessary and feasible, relocating them and permitting. Where appropriate, non-disclosure or limitations on the disclosure of information concerning the identity and whereabouts of such person;

(b) Providing evidentiary rules to permit witnesses and experts to give testimony in a manner that ensure the safety of such person, such as permitting testimony to be given through the use of communication technology such as video or other adequate means.

3. States Parties shall consider entering into agreements with other States for the relocation of persons referred to in paragraph 1 of this article

4. The provision of this article shall also apply to victims insofar as they are witness.

5. Each State Party shall, subject to its domestic law, enable the views and concerns of victims to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

อนุสัญญา ข้อ 33 การคุ้มครองบุคคลที่แจ้งข้อเท็จจริง

ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงพิจารณาบรรจุลงในระบบกฎหมายภายในของประเทศนั้น ซึ่งมาตรการที่สมควรในการคุ้มครองบุคคลที่แจ้งข้อเท็จจริง โดยมีเหตุผลโดยชอบและโดยสุจริตเกี่ยวกับการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ ให้ปลอดภัยจากการปฏิบัติที่ไม่ชอบธรรม